

Utländska pensionsförsäkringar

Av kammarrättsassessorn Johan Salsbäck

Ulf Malmgård har i en artikel i Skattenytt behandlat beskattningen av pension som utgår p g a utländska pensionsförsäkringar (SN 1982 s 230 ff). Malmgårds slutsats är följande. ”Även om effekten är oväntad och oönskad är lagen klar och pensioner från utlandet skall inte beskattas i Sverige annat än i fall då de kommer direkt från företag, men aldrig från pensionsfonder, pensionsanstalter eller andra försäkringsföretag.” Malmgård kommer fram till denna uppfattning genom att vid tillämpningen av kommunalskattelagen (KL) ge begreppen försäkring och försäkringsrörelse en mycket vidsträckt innebörd. Innan jag något kommenterar Malmgårds slutsats skall jag — tills vidare med bortseende från vad som skall förstås med utländsk försäkring — kortfattat beröra reglerna för beskattningen av pensioner p g a sådana försäkringar.

Allmänt om nuvarande regler

Nuvarande regler för behandlingen av utländska livförsäkringar tillkom i huvudsak genom lagstiftning år 1969 (prop. 1969:162, BeU 1969:75, SFS 1969:754). Till grund för lagstiftningen låg en inom finansdepartementet upprättad PM (Stencil Fi 1969:9). Reglerna har i korthet följande innehåll.

Av punkt 1 andra och artonde styckena av anvisningarna till 31 § KL följer att en livförsäkring som meddelats i en utomlands bedriven försäkringsrörelse i allmänhet är att anse som en kapitalförsäkring. Belopp som utgår p g a en kapitalförsäkring är enligt 19 § KL inte skattepliktig inkomst. Utländska livförsäkringar är emellertid inte undantagslöst att hänföra till kapitalförsäkringar (vilket inte framgår av Malmgårds artikel). Efter dispens antingen enligt punkt 1 sjuttonde stycket av anvisningarna till 31 § KL eller punkt 3 av ikraftträdandebestämmelserna till SFS 1969:754 (numera upphävd) kan en utländsk livförsäkring alltjämt behandlas som en pensionsförsäkring. Ytterligare ett, och mera betydelsefullt, undantag finns. Enligt punkt 2 av ikraftträdandebestämmelserna till SFS 1969:754 gäller nämligen att försäkringar som meddelats före utgången av år 1968 alltjämt skall anses som pensionsförsäkringar om premierna i sin helhet betalats före nämnda tidpunkt. Om premierna för en utländsk försäkring erlagts både före och efter utgången av år 1968 skall försäkringen delas upp i en pensionsförsäkringsdel och en kapitalförsäkringsdel. För att de försäkringar som avses i punkt 2 av ikraftträdandebestämmelserna till SFS 1969: 754 helt eller delvis skall anses som pensions-

försäkringar krävs att de förmåner som utgår skall rymmas inom de kvalitativa villkor som gällde för sådana försäkringar enligt punkt 1 av anvisningarna till 31 § KL vid utgången av år 1968.

När det gäller beskattningen av den utfallande pensionsbelopp på utländska försäkringar torde de särskilda reglerna för försäkringar från tiden före år 1969 ha mycket stor betydelse. Rimligen bör premierna för försäkringar som nu föranleder pensionsutbetalningar i många fall helt eller delvis ha erlagts före utgången av år 1968.

Försäkringspension eller annan pension

Pension på grund av en utländsk försäkring är som framgått i princip inte skattepliktig inkomst. Annan pension från utländsk källa skall däremot enligt våra interna regler beskattas här. Avgörande är således om en pension hänförs till försäkringspension eller ej. Hur gränsdragningen mellan försäkringspension och annan pension skall göras togs inte upp i de tidigare nämnda förarbetena till 1969 års lagstiftning. Såvitt bekant har inte heller regeringsrätten haft att ta ställning till den frågan. Malmgård har för att leda i bevis att alla pensioner som inte direktutbetalas från en tidigare arbetsgivare är försäkringspensioner åberopat att begreppet försäkring är synnerligen vidsträckt.

Även om Malmgårds framställning innehåller ett antal svårbegripliga påståenden¹⁾ är själva problemställningen av intresse. Enligt min mening är det emellertid mindre troligt att skattedomstolarna skulle grunda sin prövning av om en utländsk pension utgör en försäkringspension på en rent teoretisk definition av begreppet försäkring. Det förefaller troligare att bedömningen kommer att ske med utgångspunkt i om pensioneringen är ordnad i former som allmänt sett överensstämmer med de krav som uppställs för försäkringsverksamhet här i landet (myndighetstillstånd för verksamheten, offentlig tillsyn, garantier för fullgörandet av försäkringsföretagets förpliktelser o s v). Att pensioner på grund av utländska "försäkringar" som företer sådana kännetecken bör betraktas som försäkringspensioner är uppenbart. Lika klart är det också att pensionsutbetalningar direkt från en arbetsgivare eller från en institution som gör utbetalningen för arbetsgivarens räkning²⁾ inte är att anse som försäkringspension.

Utöver de angivna fallen — där rättsläget får anses klart — finns det med säkerhet ett antal pensioneringsarrangemang som inte kan karaktäriseras vare sig som typisk försäkringspension eller direktutbetald pension. Enligt min mening är det inte möjligt att uttala sig om hur sådana pensioner skall behandlas. En prövning torde få göras från fall till fall där varje särskilt pensioneringsarrangemang får bedömas utifrån sin uppbyggnad. Endast genom vägledande avgöranden från regeringsrätten kan klarhet uppkomma i hur gränsdragningen bör göras. Tvärsäkra uttalanden om innebörden av gällande regler är en-

bart vilseledande och kan om de följs leda till obehagliga överraskningar för berörda skattskyldiga.

1) På s 230 tredje stycket anger Malmgård att man vid tillskapandet av "Försäkringslagen" valt att inte definiera begreppet försäkring i lagen samt att tillstånd att bedriva försäkringsrörelse meddelas enligt "Försäkringsavtalslagen". I båda fallen torde Malmgård syfta på lagen (1948:433) om försäkringsrörelse. Malmgård citerar på s 230 f. Hellners Försäkringsrätt och drar av citaten slutsatsen att en företagsintern avsättning för att trygga ett pensionslöfte och en arbetsgivares löfte om pension till en anställd *var för sig* utgör en försäkring. Hellner behandlar i det aktuella sammanhanget inte särskilt pensionslöften och tryggande av dessa. I en artikel i Sv Juristtidning (1961 s 344) uttalar Hellner däremot att pensionsutfästelser till anställda inte betraktas som försäkringar. På s 232 och 233 säger Malmgård att de "företagsanknutna pensionsstiftelserna" bedriver försäkringsrörelse. Påståendet är anmärkningsvärt eftersom en pensionsstiftelse inte får träffa avtal om pensionering (lämna pensionslöfte) och endast i undantagsfall får betala ut pension (se 12 och 13 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m m). Något som helst krav föreligger inte heller på att stiftelseförmögenheten skall motsvara den pensionsskuld som tryggas av stiftelsen.

2) Jfr FPG/PRI-systemet där PRI betalar ut pension till den pensionsberättigade och pensioneringen inom konsumentkooperationen där pensionen utbetalas från Kooperationens pensionsanstalt.

Din dator heter **APPLE!**

missa inte
SVERIGES MEST PRISVÄRDA
klientbokförings-system!

Be oss visa Dig **APPLE REVISORSPAKET** för Apple II eller Apple III. Du kommer att finna att världens mest sålda dator har det mest prisvärda bokföringsprogrammet!

Nu med ännu fler finesser:

- Du **SPAR TID** i registreringen tack vare **MOMSAUTOMATIK** och **AUTOMATISK MOTBOKNING**. Slå en tangent: datorn räknar fram in- eller utgå moms. Slå en annan tangent: datorn slår själv in motsatt belopp.
- Du ser hela tiden saldo för **KASSA, POSTGIRO** eller **CHECK** på skärmen och får signal vid t ex minuskassa.
- Du kan **AUTOMATISKT BOKFÖRA** t ex sociala kostnader, varuåtgång m m.
- Du kan använda **VALFRI KONTOPLAN** med valfritt utseende på resultatrapporten.
- Du kan få **KOSTNADSSTÄLLE-/KOSTNADSBÄRARREDOVISNING**.
- Du kan lagra alla belopp på ett urval av **KONTON, OCH** Du kan i slutet av året ta fram sk **ÅRSHUVUDBOK**.
- Du får i rapporten **JÄMFÖRELSE** med både budget och föregående år.
- Du **AVLÄSER PÅ BILDSKÄRMEN** valfritt kontos saldon och transaktioner, även före rapportutskrift.
- Du kan ta ut listor på dataskärm eller på skrivare.
- Du spar massor av tid genom att datorn — på t ex lunch/kafferast — gör **SAMLAD UTSKRIFT** av alla rapporter. De vanligaste rapporterna är Dagbok, Huvudbok, Resultaträkning, Balansräkning och Momsrapport. Övriga rapporter är Bokslutstabla, Saldo-balans, Saldofördelning, Nyckeltalsrapporter, Rapportkoncentrat m m.
- Du kan t o m ta fram **DEKLARATIONSBILAGAN DIREKT** från datarapporterna!
- Du använder endast **EN DISKETT PER KUND**.
- Mycket viktigt: Apple ger Dig perfekt **ERGONOMI** tack vare ett separat tiotangentbord.

Du **HÄPNAR** när Du hör priset: Ett komplett **APPLE REVISORSPAKET** med skrivare och program kan Du få för ca 31.000 kronor exkl moms! Du kan leasa för under en tusenlapp i månaden! **SERVICEAVTAL** för 200 kronor i månaden!

Är Du inte nöjd ändå kan Du som tillägg välja världens mest rikhaltiga programutbud för bl a: Tidsredovisning, Skatteberäkning, Utskrift av årsredovisningar, Skatteplanering, Deklarationsutskrifter, Registerhantering, Ordbehandling, Löner, Reskontra samt Visicalc — världens mest sålda dataprogram!

Kom överens med oss om lämplig tidpunkt för demonstration!

Skicka mig en närmare beskrivning av **APPLE REVISORSPAKET**

Namn: Telefon:

Adress: Postadress:

Datarationalisering AB

Fjärdhundragatan 50, 199 31 Enköping • Telefon 0171-386 90